

Olga CHYŻNA
Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny, Kijów, Ukraina

Fabian ANDRUSZKIEWICZ
Uniwersytet Opolski
Wydział Przyrodniczo-Techniczny
fabian@uni.opole.pl

MODERNIZACJA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W POLSCE I NA UKRAINIE PRZEZ PRYZMAT GLOBALIZACJI

Streszczenie. W artykule rozpatruje się problem kształcenia zawodowego studentów uczelni pedagogicznych. Podkreśla się, że ważnym zadaniem nauki pedagogicznej jest opracowanie systemu modernizacji edukacji uniwersyteckiego kształcenia poprzez pryzmat europejskiej globalizacji, globalnego trendu, przy którym styl życia oraz rozszerzanie się nomenklatury towarów i usług konsumpcyjnych i idei stają się na świecie standardem.

Kluczowe słowa: globalizacja, koncepcja globalizacji, edukacyjne innowacje, standardy edukacyjne, europejska przestrzeń edukacyjna

MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION OF UKRAINE AND POLAND THROUGH GLOBALIZATION

Summary. This article deals with the problem of the professional education of the students who are studying at the Pedagogical University. It is important today that the main task of the pedagogical science is to make system of the professional education of the future teacher. The practical significance of the results determined by the effectiveness of the proposed approach in thinking about education policy, its structural elements, the directions of its influence on the development of a knowledge society, knowledge-economy of the individual.

Keywords: the globalization, the globalization concept, educational innovations, educational standards, the European education space

1. Wprowadzenie

Bezprecedensowe przyspieszenie postępu naukowo-technologicznego otwiera nową perspektywę poznawania oraz przekształcenia przyrody i społeczeństwa. Odkrywa też nowe tendencje rozwoju współczesnego świata, które coraz wyraźniej przejawiają się w życiu człowieka oraz wytyczają drogę do nowej ery. Współczesny świat charakteryzuje się niestabilnością, dwuznacznością, różnorodnością, upadkiem typowych stereotypów, szybką zmianą rodzajów i form działalności, co ma wpływ na formowanie się nowej społeczności w trudnych, skomplikowanych, sprzecznych, a nawet konfliktowych procesach globalizacji.

W tym kontekście warto zauważyć, iż tylko dzięki dążeniu do piękna i dobra można wychować człowieka, który będzie miał poczucie własnej godności, będzie jednostką odpowiedzialną społecznie, doceniającą dziedzictwo duchowe i materialne. Młody człowiek wychowany na fundamencie tych ideałów szanować będzie indywidualność każdej osoby, jej wrażliwość i jej poglądy. Osobowość ukształtowana w wyżej wymienionym procesie wychowawczym będzie twórczo wzbogacać świat, zwłaszcza w okresie kryzysu oraz transformacji rozwoju społecznego, kiedy to naturalnie wzrasta potrzeba poznania mechanizmów i zasad współżycia społecznego. Według W. Andruszczenki: „Kształtowanie duchowego świata człowieka, jego systematyczności oraz harmonii życia, zapewnia naturalne wejście do środowiska społecznego i jest szczególnie ważnym przedmiotem badań naukowych”¹.

Celem artykułu jest identyfikacja czynników głównych generalizowania i fundamentalizowania informacji społecznej, dotyczącej treści i organizacji szkolnictwa wyższego w Polsce i na Ukrainie w zglobalizowanym społeczeństwie.

Integracja szkolnictwa wyższego Polski i Ukrainy w globalnym środowisku edukacyjnym powinna opierać się na zasadach pierwszeństwa interesów narodowych, zachowaniu rozwoju potencjału intelektualnego narodu, pokojowego dążenia do współpracy międzynarodowej, systematycznej oraz korzystnej dla obydwu stron współpracy i tolerancji w ocenie osiągnięć systemów edukacyjnych, a także adaptacja tych osiągnięć do potrzeb krajowego systemu edukacji. Wprowadzenie w życie tych zasad przewiduje opracowanie i wdrożenie państwowych programów przygotowawczych, mających na celu zapewnienie wykwalifikowanego personelu, poprzez wprowadzenie szkoleń podwyższających kwalifikację kadry naukowej. Wdrożenie innowacyjnych ukierunkowanych programów, mających na celu zwiększenie udziału Polski i Ukrainy na arenie międzynarodowego rynku edukacyjnego, wymaga również znacznego wsparcia finansowego oraz doradczego.

¹ Andruszczenko W.: Inowacyjny rozwój oświaty w strategii „ukraińskowo proriwu”. Wyższa Oświta Ukraina. No. 2, 2008, p. 10-18.

W tych okolicznościach istnieje realna możliwość kształtowania zawodowego przyszłego pedagoga w duchu zrozumienia i tolerancji. W. Andruszczenko podkreśla: „W tym kontekście pojęcia edukacji i wychowania nabierają nowego znaczenia, w którym to większą wartość ma potencjał intelektualny, ludzka kreatywność, rzeczowa komunikacja, stałe etyczne dążenie do zrozumienia, jedności i pokoju. W związku z tym edukacja jako instytucja społeczna musi skupić się na nowych strategiach rozwoju oraz nowej metodologii badań, w warunkach istnienia otwartego nieliniowego świata, który szybko się zmienia”².

Według B. Górnickej wychowanie młodych ludzi zdolnych do efektywnej pracy i nauki przez okres całego ich życia, w celu ochrony i zwiększenia wartości kultury narodowej i społecznej prowadzącej do obywatelskiego rozwoju, jest głównym zadaniem wszystkich szkół wyższych, a w szczególności pedagogicznych³. Przy tak ukierunkowanym wychowywaniu młodzi ludzie powinni działać na rzecz umocnienia suwerennego, niezależnego, demokratycznego, państwa prawa, które jest integralną częścią zarówno wspólnoty europejskiej, jak i światowej.

Dobrze wykształcony człowiek tworzy zdrowe środowisko społeczne, łatwo adaptuje się do zmian w społeczeństwie, a wysokie wskaźniki wydajności inwestycji w edukację potwierdzają potrzebę ich dalszego wzrostu. W związku z tym kraje członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) ciągle zwiększają wydatki na edukację (i nie są to tylko dotacje otrzymane od państwa). Potencjał edukacyjny jednostki jest podstawą zmian, które występują w miejscu pracy. Im wyższy jest poziom wykształcenia ludności, tym większa jest liczba pracowników wyzwolonych ze sfery produkcji przemysłowej, a tym samym zwiększa się liczba osób zaangażowanych w produkcję wiedzy. Do tych ostatnich zaliczają się nie tylko pedagodzy, ale także pracownicy kultury, specjaliści w dziedzinie zarządzania, marketingu i innych.

Wiedza, kwalifikacje oraz intelekt zyskują coraz bardziej na wartości. W dzisiejszych czasach w pierwszej kolejności wiedza, a nie inne czynniki (ziemia, kapitał) zmieniają oblicze współczesnej ekonomii w przyspieszonym tempie, a pojęcie „gospodarki opartej na wiedzy” nabiera szczególnego znaczenia. Na całym świecie w strukturze usług dwie trzecie stanowią usługi intelektualne, które są związane ze zwiększeniem upowszechnienia informacji oraz jej wykorzystaniem. Ponad połowa PKB państw członkowskich OECD wytworzona jest dzięki edukacji i komunikacji⁴.

² Andruszczenko W.: Szkolnictwo wyższe w kontekście globalnym. Szkolnictwo wyższe na Ukrainie, nr 3. Kijów 2002.

³ Górnicza B.: Usamodzielnienie jako forma zapobiegania wykluczeniu społecznemu młodzieży niedostosowanej społecznie – rola i zadania pedagoga, [w:] Bartkiewicz Z., Węgliński A., Lewicka A. (red.): Powinności i kompetencje w wychowaniu osób niedostosowanych społecznie. UMCS, Lublin 2010, s. 357.

⁴ Bech W.P. (red.): Technokrajizm u dyskursji problem wiszczoj szkoły. Wid-wo NPU Imieni M.P. Dragomanowa, 2009, p. 263.

Kraje rozwinięte kierują się zasadą: im lepsze wykształcenie pracownika, tym większa jest jego rola w produkcji, mniejsze problemy społeczne związane z zatrudnieniem, ubóstwo, przestępczość itd. Skuteczna edukacja jest efektywnym narzędziem w walce z bezrobociem strukturalnym, które towarzyszy poważnym zmianom technicznym i ekonomicznym, gdyż zwiększa mobilność jednostki i stanowi podstawę do szybkiego rozwoju nowej kwalifikacji zawodowej.

Istotne jest również kształcenie w przedsiębiorstwach, które ma na celu uzyskanie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych, a tym samym zdobycie doświadczenia zawodowego. Jest to szczególnie ważne podczas poszukiwania pierwszej pracy przez młodych ludzi, ponieważ brak doświadczenia znacznie zmniejsza potencjalne szanse pracownika, a bardzo często staje się przeszkodą w zatrudnieniu.

Wykształcenie ma pozytywny wpływ na rynek pracy także dzięki temu, iż gromadzi potencjalnie bezrobotną młodzież. Rządy wielu państw świadomie realizują politykę mającą na celu przedłużenie procesu edukacji. Na przykład w Szwecji 72% młodych ludzi nadal uczy się po osiągnięciu 16 roku życia, co przyczynia się nie tylko do jakościowego wzrostu potencjału edukacyjnego człowieka, który jest jednym ze sposobów zabezpieczenia przed przyszłym bezrobociem, ale również bezpośrednio zmniejsza podaż na rynku pracy młodzieży⁵.

Istota ekonomiczna potencjału edukacyjnego jednostki naświetlona została w pracach A. Anczyszkina, W. Żamina, S. Kostaniana, W. Marcenkiewicza, W. Rozowa, I. Sobolewa i innych. Według W. Becha „potencjał edukacyjny jest to wskaźnik, który pokazuje zakres wykształcenia zgromadzony przez pracowników zatrudnionych w gospodarce oraz w dziedzinie edukacji. Potencjał edukacyjny może być przy tym przedstawiony w sensie fizycznym, jako czas trwania kształcenia ogólnego i zawodowego (liczba lat nauki danej jednostki we wszelkiego rodzaju dziedzinach), a w sensie wartości przedstawiony jest jako suma kosztów państwa poniesionych z tytułu przygotowania pracownika.

Rozpatrywany potencjał edukacyjny w zakresie kapitału ludzkiego pozwala nam uzasadnić wkład kosztów poniesionych na rzecz edukacji. Według specjalistów każdy dolar wydany na edukację przynosi zysk w wysokości sześciu dolarów. Poziom potencjału edukacyjnego społeczeństwa jest kluczem do ekonomicznego i społecznego dobrobytu każdego obywatela i państwa w ogóle. Potwierdza to fakt, że płaca jest ceną pracy i bezpośrednio zależy od edukacji i rozwoju zawodowego pracowników. Z tej okazji W. Bech zauważa, iż w warunkach współczesnych osoby posiadające wiedzę oraz niezbędne kwalifikacje otrzymują lepsze wynagrodzenie za swą pracę. Cena pracy waha się w szerokim zakresie – od wartości

⁵ Ibidem.

minimalnego zestawu niezbędnych towarów konsumpcyjnych do poziomu dochodów monopolisty⁶.

Pojęciem, które najlepiej charakteryzuje proces rozwoju światowego na początku trzeciego tysiąclecia, wydaje się globalizacja, która w istocie stanowi proces tworzenia więzi społecznych i obszarów transnarodowych.

Badanie głównych procesów globalizacji oraz poszczególnych podejść naukowych, związanych z przedmiotem badania, ma za zadanie stwierdzić, czy wymienione procesy występują w polityce edukacyjnej, a jeżeli tak, to w jakim stopniu. Ważnym jest także wybór głównych ukierunkowań unifikacyjnego wpływu globalizacji na struktury edukacji oraz relacje zachodzące we współczesnym świecie globalizacji.

Należy zaznaczyć, iż realia globalizacji politycznej stawiają przed współczesnością wiele różnorodnych problemów, które stały się wnikliwymi studiami wielu autorów (między innymi: W. Andruszczenko, W. Bech, U. Bek, I. Wallerstein, G. Kissinger, T. Loewy, E. Toffler i inni). Zatem systematyzacja podejść do badań globalizacji w polityce edukacji dziś jest mało konkretna.

Kluczowym aspektem debaty politycznej na temat globalizacji jest zmiana tradycyjnej roli państwa jako głównej formy organizacji politycznej społeczeństwa, a tym samym ujawnienie skutków tego procesu, które możemy dzisiaj zaobserwować, oraz tych, których możemy się spodziewać w przyszłości. Jak podkreśla T. Loewy, szerzy się powszechne przekonanie, że: „Globalizacja życia gospodarczego prowadzi do osłabienia państwa oraz jego rozmycia”. Osłabienie państwa nie jest równoznaczne z jego zniknięciem. To jest nie tylko proces potrzebujący wnikliwej analizy (oraz odtworzenia), ale również podjęcia działań mających na celu „zwiększenie jego mocy”, ponieważ słabe i niestabilne państwo jest znacznie większym zagrożeniem dla wolności niż kraj stabilny i silny⁷. Na tym polega jeden z głównych dylematów globalizacji, który zostanie omówiony poniżej. Główne założenia i siły napędowe globalizacji obejmują aktywną działalność multinarodowych korporacji (MNC), rozpowszechnianie sieci informatycznych i telekomunikacyjnych na skalę globalną, transnacionalizację przestępczości, zwiększenie liczby i intensywności przepływów migracyjnych itd.

Rozważmy niektóre z wyzwań postawionych przez państwo w sposób bardziej szczegółowy. „W dobie globalizacji najważniejszymi graczami stają się międzynarodowe korporacje (MNC) – deklaruje swoje stanowisko już wcześniej wspomniany amerykański uczonec T. Loewy. Prawnie MNC nie różni się zbytnio od zwykłych korporacji, jednak siła rynkowej MNC jest bliżej do państwa niż do tradycyjnych korporacji MNC, a te można przedstawić, przynajmniej dla celów analitycznych, jako państwo w państwie”⁸. Bardziej

⁶ Ibidem.

⁷ Loy T.: Globalizacja, gosudarstwo, demokracja: obraz nowoj politeczeskoj nauki. Polis, No. 5, 1999, p. 108-119.

⁸ Ibidem.

powszechną nazwą tych struktur są dziś TNC – korporacje transnarodowe. Korporacje międzynarodowe, które pierwotnie powstały jako odpowiedź na wyzwanie otoczenia gospodarczego w celu optymalizacji działalności gospodarczej, dzisiaj stają się wpływowym graczem w życiu politycznym, wkraczając w budowę nowego systemu politycznego w globalizującym się świecie. Ich aktywność i ukierunkowanie na utrzymanie stabilności gospodarczej i stymulowanie wzrostu powoduje, że są silnie zainteresowane stabilnością polityczną, zarówno w tych krajach, w których same działają, jak i na całym świecie.

T. Loewy rozważając znany bezprecedensowy krok grupy struktur komercyjnych korporacji w stronę uratowania „jednej z największych firm finansowych, upadek której mógłby zdevaluować kontrakty finansowe warte więcej niż bilion dolarów” i dokonując próby uogólniania, stwierdza, iż „publiczne i prywatne organizacje biorą udział we wszystkich formach bezpośrednich i zewnętrznych działaniach *usług operacyjnych oraz technicznych ...*”. Procesy podejmowania decyzji przez te organizacje mają charakter polityczny, a nie racjonalny czy gospodarczy. Poprzednio te funkcje były obowiązkiem i przywilejem państwa jako instytucji władzy⁹.

Zatem wymiar wyżej wymienionej tendencji nie jest podstawowym narzędziem głównej siły w polityce państwa. Takie zjawiska mają raczej pozytywny wpływ i mogą być postrzegane jako forma ewentualnej współpracy biznesu, rządu i organizacji międzynarodowych na rzecz realizacji wspólnych interesów w skali globalnej. Gdyby tego typu realizowane przez państwo praktyki rozpowszechniły się, to pojawiłaby się możliwość wykorzystania zaoszczędzonych środków, w celu rozwiązania innych ważnych kwestii.

Najbardziej kontrowersyjną kwestią jest rzeczywista utrata suwerenności państwowej w wyniku działalności TNC i innych organizacji międzynarodowych na szczeblu krajowym i globalnym. Wyżej zostały już wymienione formy działalności gospodarczej TNC. Rozważając pewne implikacje polityczne i perspektywy tej działalności, ważnego znaczenia nabiera zagadnienie roli i znaczenia organizacji międzynarodowych w procesie globalizacji.

Zdolność potężnych firm do przelokowania ogromnych środków finansowych pomiędzy państwami i ich aktywny udział w działalności giełdy nie może obejść się bez poważnych konsekwencji politycznych. Finansowa i rzeczywista działalność inwestycyjna różnych uczestników rynku, w tym międzynarodowych korporacji, stymuluje wzrost gospodarczy lub stwarza pozory takiego wzrostu w niektórych krajach lub ich poszczególnych regionach. W związku z tym pojawia się zależność ich aktywności od jakości prowadzonych działań. Dzisiaj, w tak szybko zmieniających się warunkach, w niektórych przypadkach państwo nie jest już w stanie samodzielnie utrzymać optymalnego kursu waluty narodowej, rentowności niektórych sektorów gospodarki. Od państwa jako instytucji władzy wymaga się, aby we współczesnych warunkach niezależnie i w pełni rozwiązało niektóre problemy finansowe,

⁹ Ibidem.

ekonomiczne i gospodarcze, które nieuchronnie wpływają na sytuację polityczną, edukacyjną i społeczną. Na tym polega istota problemu ograniczania suwerenności państwa. Podkreślmy, iż skutki wyżej wymienionych procesów nie są formalne, natomiast faktycznie ograniczają suwerenność państwa.

Oczywiście, skutkiem integracji gospodarki narodowej i globalnej jest możliwość zaistnienia kryzysu, co jest naturalne dla każdej gospodarki. Kryzys gospodarczy jest przyczyną przewrotu społecznego i politycznego.

Jak już wspomniano, jednym z realiów globalizacji jest różnorodność międzynarodowych organizacji pozarządowych i rządowych o charakterze światowym i regionalnym.

Wśród najważniejszych organizacji międzyrządowych należy wymienić przede wszystkim Organizację Narodów Zjednoczonych i jej wyspecjalizowane instytucje, takie jak: Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP), Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF), Światowa Organizacja Handlu (WTO) i inne. Organizacje te zostały utworzone z inicjatywy społeczności międzynarodowej lub jej przedstawicieli, dzięki czemu są prawomocnymi strukturami. Powołane zostały w celu rozwiązywania problemów politycznych, ekonomicznych, ekologicznych, edukacyjnych i kulturalnych o charakterze globalnym i regionalnym.

Państwa będące członkami tych lub innych organizacji międzynarodowych, posiadając mandat do rozwiązywania konkretnych zadań, „dobrowolnie” zgadzają się na ograniczenie suwerenności w sprawach należących do kompetencji organizacji, w skład których wchodzi. Ten poziom organizacyjny i instytucjonalny często nazywany jest mianem ponadnarodowego i określa zakres możliwych procesów globalizacji. Uzasadnione przypuszczenie, iż rzeczywiście, wraz z pojawieniem się pierwszych organizacji o randze globalnej i ponadnarodowym charakterze można mówić o wstępnym procesie formowania „globalizacji z góry”.

Podstawą i jednym z kierunków działań organizacji międzynarodowych jest tworzenie norm prawa międzynarodowego, które, wraz z innymi czynnikami, jest potężnym źródłem globalizacji. Wywierając pewien wpływ na przepisy prawa krajowego, wprowadza wspólne zasady i standardy stosunków społecznych w ich zróżnicowanym rozwoju kulturowym i historycznym.

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż prawo międzynarodowe jest efektem dialogu, będącego wynikiem wspólnego zainteresowania stron. Fakt ten przemawia nie tylko na jego korzyść formalną, ale i na faktyczną legitymizację.

Szczególną rolę w procesie globalizacji odgrywają pozarządowe organizacje międzynarodowe, wraz z dużą ilością różnych organizacji na szczeblu krajowym i lokalnym, które posiadają zdolność samoorganizacji obywateli oraz są liderami „globalizacji z dołu”. Według F. Andruszkiewicza: „Demokratom na całym świecie bliższe jest wspólne stanowisko

o światowym systemie, jako demokracji w dwóch znaczeniach: po pierwsze, jako o systemie, składającym się z wolnych społeczeństw i demokratycznych państw, a po drugie, jako o systemie, w ramach którego relacje między państwami i wśród narodów określone są prawem i ogólnymi zasadami współpracy i sprawiedliwości. Stopniowo rozwija się międzynarodowa architektura wspólnych instytucji i formalnych uzgodnień, dotycząca zarówno zasad demokracji, jak i praw człowieka, legitymizacji działań międzynarodowych, mających na celu ich doskonalenie i ochronę¹⁰.

Możliwość istnienia i rozwój inicjatyw społecznych związany jest głównie z rozprzestrzenianiem komunikacji i przekazem informacji. Znaczącą, jeśli nie podstawową rolę odgrywa Internet, dzięki któremu granice czasu i przestrzeni nie są przeszkodą w komunikacji i nawiązywaniu relacji o zróżnicowanym charakterze i skali. Gdy dodamy do tego stały wzrost mobilności obywateli, rzeczywiście mamy silną tendencję do rozmycia wartości dawnych granic państwowych.

Innym problemem w kontekście globalizacji społecznej i kulturowej jest przestępczość, która rozprzestrzeniła się intensywnie na całym świecie. Jest to problem który podniósł kwestię globalizacji karnej. Oczywiście jest, iż takie zjawisko jest epifenomenem analizowanych powyżej procesów.

Z kolei tendencja do globalizacji (transnarodowości) przestępczości wymaga pewnych form i rodzajów „globalnej” współpracy. Przykładem są odpowiednie rezolucje prawa międzynarodowego, np. konwencja ONZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej; istniejąca od 1923 roku organizacja międzynarodowa w zakresie zwalczania przestępczości (Interpol); Komisja ONZ ds Zapobiegania Przestępczości i Wymiaru Sprawiedliwości etc.

Wszystkie tendencje i zjawiska pokazują zmiany w ustroju świata, tworzenie nowego paradygmatu. Cechą charakterystyczną opisywanego scenariusza jest proces unifikacji i integracji świata. Globalizacja sprawia, iż staje się on nie tylko bardziej ujednolicony i spójny, ale wypełnia się również nowymi sprzecznościami.

Unifikacji instytucji politycznych i prawnych towarzyszy równoczesny wzrost liczby nowych struktur. Dzieje się tak z powodu obiektywnej konieczności regulacji jakościowo nowych relacji, które zostały stworzone przez struktury już istniejące. Wcześniej ustalone zasady i metody działania były w dużym stopniu niewystarczające. Ten proces w formie spontanicznej, kontrolowanej i kierowanej może być postrzegany jako odpowiedź na te luki w życiu gospodarczym i politycznym świata, o których wspomniano powyżej.

¹⁰ Andruszkiewicz F.: Globalizacyjna koncepcja współczesnych innowacji (filozoficzno-komparatywna analiza modernizacyjnych procesów w edukacyjnych systemach Ukrainy i Polski). Autoryzowany przekład z języka rosyjskiego. Kijów 2014.

Prognozy i szacunki dotyczące przyszłości systemu politycznego świata są bardzo istotne i cieszą się dużą popularnością. Wspólną ich cechą jest oczywisty skład strukturalny: organizacje międzynarodowe, państwa i ich związki, a także międzynarodowe korporacje. Do tej struktury należą makroregiony, takie jak: Wspólnota Europejska, Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), jedyne globalne supermocarstwo – USA; państwa przekształcone w mikroregiony (Quebec, Katalonia) i inne.

W kontekście tych rozważań często, otwarcie lub skrycie, podejmuje się kwestię dotyczącą roli USA w procesie globalizacji i przyszłości naszej cywilizacji wogóle. Mówi się o ekspansji politycznej USA w niemal wszystkich regionach świata, która prowadzi do tłumienia różnorodności politycznej i kulturowej globalnej przestrzeni społecznej. Jednak, jak słusznie zauważyli niemieccy autorzy, „nie ma wątpliwości w tym, iż stworzenie jednobiegunowego świata pod względem bieżącej różnorodności naszej planety może być postrzegane tylko przez geostrategicznych daltonistów”. Szczegółową analizę problemów współczesnej amerykańskiej doktryny polityki zagranicznej można znaleźć w pracach Kissingera¹¹. Warto zauważyć, iż problem różnorodności jest jednym z głównych problemów w przyszłości politycznej zglobalizowanego świata. Jest to dziedzina mająca ogromne perspektywy dla przyszłych badań naukowych. Tutaj możemy mówić nie tylko o architekturze politycznej świata, ale również o najlepszym sposobie radzenia sobie z dużą liczbą różnorodnych problemów pojawiających się w warunkach całkowicie nowego typu społeczeństwa.

Według Tofflera, „Do przywrócenia demokracji w warunkach trzeciej fali musimy wyrzucić za burtę to, co jest przerażające, natomiast błędnym założeniem jest to, iż coraz większa różnorodność automatycznie generuje więcej napięć i konfliktów w społeczeństwie. W rzeczywistości prawda może być wręcz przeciwna, gdyż istotne zróżnicowanie społeczne może doprowadzić do bezpiecznej i stabilnej cywilizacji. Odpowiedź polega na nowych ideach dla pojednania i legitymizacji różnorodności – nowych instytucji niechętnych w stosunku do zmieniających się potrzeb mniejszości...”¹².

2. Podsumowanie i wnioski końcowe

W ten sposób w społeczeństwie, które poddane jest zasadniczym zmianom, rola kształcenia bezwarunkowo rośnie, a jego funkcje istotnie się zmieniają. Podstawowymi funkcjami szkolnictwa wyższego w nowoczesnym społeczeństwie są: utworzenie intelektualnego potencjału społeczeństwa oraz zawodowo-ekonomiczna, społeczna i społeczno-polityczna funkcja translacji kultury. Takie wyodrębnienie funkcji wynika z celów

¹¹ Kissinger G.: *Nużna li Amerike wniesznaja polityka? K diplomatii dla XXI wieku*. Lodomir, 2002, p. 352.

¹² Toffler E.: *Metamorfoza własti*. OOO “Izdatelstwo AST”, 2001, p. 669.

i zadań, stojących przed edukacją. W ten sposób analiza wyodrębnionych funkcji edukacji z jednej strony odzwierciedla rolę kształcenia w formowaniu osobowości, jego wszechstronnym rozwoju, a z drugiej – związek edukacji ujawnia się w różnych sferach społecznej działalności (ekonomika, polityka, kultura) i społeczeństwem ogólnie.

Oczywiste jest także to, że rynkowe stosunki są pierwszym i podstawowym wyznacznikiem, przy którym ogólnie może zachodzić rzeczywista modernizacja polskiego i ukraińskiego społeczeństwa, a w szczególności modernizacja edukacji. Swoją drogą, koncepcja rozwoju systemu kształcenia opiera się na demokratyzacji wszystkich jej ogniw, a także otwartości i przejrzystości zarówno w działalności organów kierowniczych państwa, jak i edukacji, jak również na rozpatrywaniu otwartości i przejrzystości, jako charakterystyki odzwierciedlającej możliwość obserwowania procesu zarządzania, z uwzględnieniem dla procesu oświatowego.

Celem państwowej polityki w rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce i na Ukrainie jest stworzenie warunków do rozwoju osobowości i twórczej samorealizacji każdego obywatela, wychowanie pokolenia ludzi zdolnych efektywnie pracować i uczyć się na przestrzeni całego życia, strzec i tworzyć wartości kultury narodowej i obywatelskiego społeczeństwa, rozwijać i wzmacniać suwerenne, niezależne, demokratyczne, społeczne i prawne państwo jako nieodłączną część społeczności światowej i europejskiej.

Bibliografia

1. Analityczny przegląd międzynarodowych tendencji rozwoju szkolnictwa wyższego, nr 7, www.charko.narod.ru, styczeń-marzec 2004.
2. Andruszczenko W.: Inowacyjny rozwój oświaty w strategii „ukraińskowo proriwu”. Wyższa Oswita Ukraina, No. 2, 2008.
3. Andruszczenko W.: Szkolnictwo wyższe w kontekście globalnym. Szkolnictwo wyższe na Ukrainie, nr 3. Kijów 2002.
4. Andruszkiewicz F.: Globalizacyjna koncepcja współczesnych innowacji (filozoficzno-komparatywna analiza modernizacyjnych procesów w edukacyjnych systemach Ukrainy i Polski). Autoryzowany przekład z języka rosyjskiego. Kijów 2014.
5. Barski T.: Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji. Uniwersytet Opolski, Opole 2006.
6. Bech W.P. (red.): Technokrajizm u dyskursji problem wiszczoj szkoły. Wid-wo NPU Imieni M.P. Dragomanowa, 2009.
7. Bek U.: Czto takoje globalizacija? Progres – Tradicija, 2001.
8. Day C.: Rozwój zawodowy nauczyciela. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2004.

9. Dzięwulak D.: Systemy szkolne Unii Europejskiej. Warszawa 1999.
10. Górnicka B.: Usamodzielnienie jako forma zapobiegania wykluczeniu społecznemu młodzieży niedostosowanej społecznie – rola i zadania pedagoga, [w:] Bartkowicz Z., Węglinski A., Lewicka A. (red.): Powinności i kompetencje w wychowaniu osób niedostosowanych społecznie. UMCS, Lublin 2010.
11. Kissinger G.: Nużna li Amerike wniesznaja polityka? K diplomatii dla XXI wieku. Ladamir, 2002.
12. Lewowicki T.: Przemiany oświaty. Szkice o ideach i praktyce edukacyjnej. Warszawa 1997.
13. Loy T.: Globalizacja, gosudarstwo, demokracja: obraz nowoj politeczeskoj nauki. Polis, No. 5, 1999.
14. Panarin A.S.: Globalnoje politeczeskoje prognorizowanie. Algoritm, 2002.
15. Pawłowski K.: Transformacja szkolnictwa wyższego w XXI wieku: polskie spojrzenie. Naukowo-Metodyczne Centrum: Konsorcjum na rzecz poprawy edukacji zarządzania na Ukrainie, 2005.
16. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
17. Tapscott D.: Cyfrowa dorosłość, czyli jak pokolenie sieci zmienia świat. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010.
18. Toffler E.: Metamorfoza własti. OOO „Izdatelstwo AST”, 2001.
19. Wallerstein I.: Analiz mirowych sistem i sytuacji w sobremiennom mire. SPB.: Uniwersyteckaja kniga, 2001.

Abstract

This article deals with the problem of the professional education of the students who are studying at the Pedagogical University. It is important today that the main task of the pedagogical science is to make system of the professional education of the future teacher. The practical significance of the results determined by the effectiveness of the proposed approach in thinking about education policy, its structural elements, the directions of its influence on the development of a knowledge society, knowledge-economy of the individual.